

2019

PUBLIEKSVERSIE JAARVERSLAG

DIT MOET U WETEN OVER UW PENSIOENFONDS IN 2019

GOED BELEGGINGSJAAR MAAR GEEN INDEXATIE

Het bestuur blikt terug en kijkt vooruit
INTERVIEW

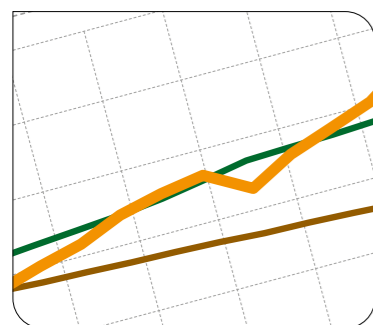
4

'FUSIE MAAKT ONS GROTER EN STERKER'

Verantwoordingsorgaan over de overgang van SPOV naar het Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer.
INTERVIEW

8

6 **HET JAAR IN CIJFERS**
Zo presteerde SPOV in 2019

10 **BETER VOOR DE WERELD, BETER VOOR UW PENSIOEN**
Maatschappelijk verantwoord beleggen

COLOFON De publieksversie van het jaarverslag 2019 is een uitgave van Stichting Pensioenfonds Openbaar Vervoer (SPOV).
Productie SPF Beheer bv **Basisontwerp** potatoPixels **Vormgeving** Martin Raven
© 2020 Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer Stichting Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer is een stichting naar Nederlands recht en handelt tevens onder de namen Stichting Pensioenfonds Openbaar Vervoer en Spoorwegpensioenfonds.

SAMEN GROTER EN STERKER

In dit verkorte jaarverslag over 2019 vertellen wij u graag wat er het afgelopen jaar bij uw pensioenfonds is gebeurd. Het was in veel opzichten een opvallend jaar. Zo behaalden we een prima beleggingsresultaat, maar konden we aan het eind van het jaar uw pensioen toch niet laten meegroeien met de prijzen. En het was het jaar waarin we de fusie met het Spoorwegpensioenfonds voorbereidden. Vanaf 1 april 2020 gaan we samen verder in het nieuwe Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer.

Dat is een belangrijke stap voor de toekomst van uw pensioen. Het nieuwe pensioenfonds is groter en sterker en daardoor beter in staat om de uitdagingen aan te gaan die voor ons liggen. Die uitdagingen zijn de afgelopen maanden wel een stuk groter geworden. Door het coronavirus, dat onze samenleving zo hard

heeft geraakt, staat onze dekkingsgraad onder druk. Hoe een en ander zich zal ontwikkelen, dat valt nu nog niet te zeggen. Uiteraard doet het bestuur van uw nieuwe pensioenfonds alles wat mogelijk is om uw pensioen goed door deze moeilijke tijd te loodsen. Wilt u de financiële situatie van uw pensioenfonds volgen, kijk dan op www.railov.nl.

U bent van SPOV gewend dat wij u goed informeren over uw pensioen en uw pensioenfonds. Uiteraard kunt u erop rekenen dat we bij uw nieuwe pensioenfonds die traditie voortzetten.

Tot ziens bij Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer.

Het bestuur

SPOV heeft in 2019 een rendement gehaald van maar liefst 16%. En toch konden de pensioenen op 1 januari 2020 niet worden geïndexeerd. Hoe zit dat? Wat zijn de vooruitzichten? En gaat de fusie met het Spoorwegpensioenfonds daar nog wat in veranderen? We vroegen het aan SPOV-bestuurders Hedwig Peters en Rob Elberse.

GOED BELEGGINGSJAAR MAAR GEEN INDEXATIE

HOE HEEFT SPOV FINANCIËEL GEPRESTEERD IN 2019?

Hedwig Peters: 'Het was financieel opnieuw een lastig jaar. We hebben een beleggingsrendement van maar liefst 16% gehaald. Prachtig, denk je dan. Maar ik moet er in één adem bijzeggen dat onze verplichtingen nog harder zijn gestegen. Dat wil zeggen: we moeten nog meer geld in kas hebben voor de pensioenen. Dat komt doordat de rente opnieuw is gedaald. En bij een lagere rente moeten we er rekening mee houden dat het pensioengeld minder aangroeit. Dus moet

je nu meer in kas hebben om straks op het benodigde bedrag voor de pensioenen uit te komen. Die lage rente is dus slecht nieuws voor pensioenfondsen. Per saldo zijn we er financieel op achteruitgegaan. Dat kun je zien aan onze beleidsdekkingsgraad. We begonnen 2019 op een stand van 110,8% en op 31 december stonden we op 107,1%.'

WAT BETEKENT DAT VOOR DE DEELNEMERS?

Rob Elberse: 'Het betekent dat we de pensioenen op 1 januari 2020 niet hebben kunnen indexeren. De pensioenen zijn niet mee omhoog gegaan met de prijzen in de winkel. Spijtig genoeg, want de indexatie is heel belangrijk voor de koopkracht van je pensioen. Dat treft in het bijzonder de gepensioneerden. Maar ook wie nu nog pensioen opbouwt, krijgt te maken met een achterstand in de koopkracht van zijn pensioen. Het blijft lastig uit te leggen: we hebben een uitstekend rendement gehaald op de beleggingen, en toch kunnen we aan het eind van het jaar niet indexeren. Maar we moeten het er mee doen. Door de lage rente moeten we rekening houden met lage toekomstige opbrengsten.'

HOE ZIJN DE VOORUITZICHTEN?

Elberse: 'We mogen de pensioenen pas gedeeltelijk indexeren bij een beleidsdekkingsgraad van minstens 110%. Begin 2019 konden we de pensioenen nog een klein beetje indexeren, namelijk met 0,14%. Op 1 januari 2020 zat dat er dus helaas niet in. Op dit moment staat onze dekkingsgraad onder druk als gevolg van de coronacrisis. Hoe dat in de rest van 2020 verder gaat, kunnen we nu nog niet zeggen. Maar duidelijk is wel dat indexatie op dit moment verder uit zicht is geraakt.'

GAAT DE FUSIE MET HET SPOORWEGPENSIOENFONDS WAT DAT BETREFT HELPEN?

Peters: 'Een van de voordelen van de fusie is dat we op termijn lagere kosten per deelnemer zullen krijgen dan nu. Dat is belangrijk, want we willen dat van iedere euro die je inlegt zoveel mogelijk ten goede komt aan je pensioen. Het is wel zo dat het niet gaat om bedragen die je gelijk zult terugzien in de dekkingsgraad. De kans op indexatie wordt er niet zichtbaar beter door. Aan de andere kant: als we kosten kunnen besparen, dan moeten we dat natuurlijk altijd doen.'

WAT ZIEN JULLIE VERDER ALS DE GROOTSTE VOORDELEN VAN DE FUSIE?

Peters: 'Je moet dan vooral denken aan de stevigheid en toekomstbestendigheid die het nieuwe pensioenfonds biedt. Dat is belangrijk. Het regelen van pensioenen is de laatste jaren steeds ingewikkelder aan het worden. Het vraagt om meer kennis bij de bestuurders en het vraagt zeker ook om meer van hun tijd. Samen met het Spoorwegpensioenfonds hebben we een bredere basis om dat aan te kunnen. Het betekent dat we beter in staat zullen zijn om de pensioenen van al onze mensen optimaal en tegen aanvaardbare kosten te blijven verzorgen. En daarmee is de fusie voor alle betrokkenen een goede zaak.'

GAAN WE SPOV NIET EEN BEETJE MISSEN?

Elberse: 'Wij als bestuurders wel een beetje, denk ik. We hebben altijd in een prettige sfeer in ons bestuur en met het verantwoordingsorgaan samengewerkt, dat wil zeggen: open en positief kritisch. Tegelijkertijd heb ik er veel vertrouwen in dat dit in het nieuwe pensioenfonds niet veel anders zal zijn. Wat de deelnemers en gepensioneerden betreft, ik denk niet dat zij SPOV erg gaan missen.'

In feite is het enige wat ze echt van de fusie gaan merken een nieuwe naam en een nieuw logo. Verder blijft vooral veel hetzelfde. Ook Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer blijft een pensioenfonds van en voor de mensen in de sector, al zien we die sector nu wat ruimer. En je kunt er op dezelfde laagdrempelige manier terecht die je van SPOV gewend was. Ik denk dat deelnemers en gepensioneerden prima inzien dat de fusie in hun belang is en dat ze met het nieuwe pensioenfonds uiteindelijk beter af zijn. Dat heb ik ook gemerkt tijdens de bijeenkomsten over de fusie die we hebben georganiseerd in de eerste maanden van 2020. Daar kijk ik met veel plezier op terug.'

Hedwig Peters
was tot 1 april 2020
onafhankelijk
bestuurslid
van SPOV.

'Ondanks de goede beleggingsresultaten zijn we er per saldo financieel op achteruitgegaan.'

Rob Elberse
was bestuurslid van SPOV.
Per 1 april 2020
is hij bestuurslid van
Pensioenfonds Rail &
Openbaar Vervoer namens
de gepensioneerden.

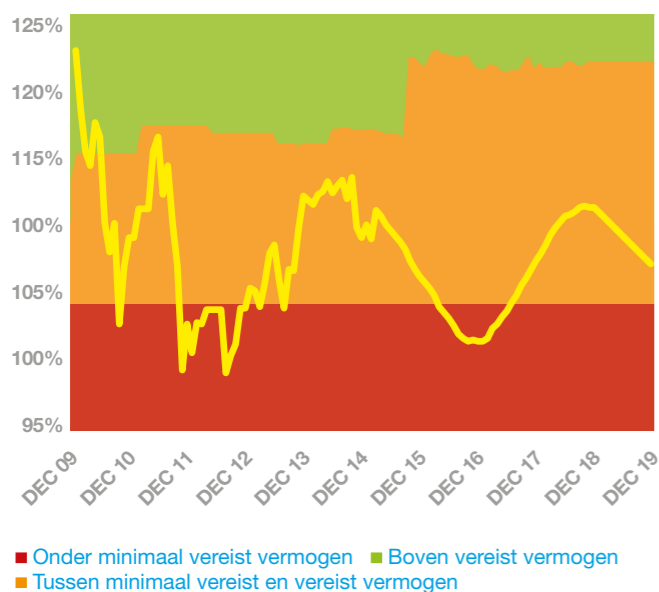
'Tijdens de bijeenkomsten in het land heb ik gemerkt dat mensen het belang van de fusie wel inzien.'

HET JAAAR IN CIJFERS

Zo staan we er eind 2019 voor

In 2019 is onze beleidsdekkingsgraad gedaald van 110,8% naar 107,1%. Met die stand voldoen we wel aan de minimumeis van de overheid, maar onze buffers zijn te klein. Die zijn wettelijk pas groot genoeg bij een stand van ruim 123% (cijfer 2019).

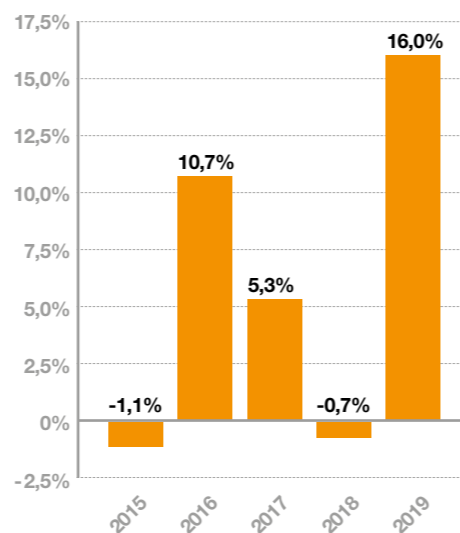
(BELEIDS)DEKKINGSGRAAD

Goed beleggingsjaar

2019 was een uitstekend beleggingsjaar. We haalden een rendement van maar liefst 16,0%. We beleggen voor de lange termijn. We weten dat er goede en minder goede jaren zullen zijn. Over de laatste 5 jaar bedroeg ons nettorendement gemiddeld 5,9% per jaar.

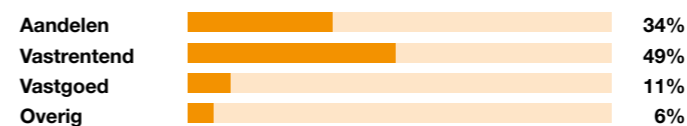
NETTORENDEMENT OP BELEGGINGEN

Hierin beleggen wij

Wij beleggen uw pensioengeld om er op de lange termijn bezien een zo goed mogelijk rendement op te halen. Maar aan beleggen kleven altijd risico's. Om die zo goed mogelijk in de hand te houden, spreiden we het pensioengeld over verschillende soorten beleggingen. Hier ziet u hoe we het vermogen eind 2019 belegden. Vastrentende waarden zijn onder meer staats- en bedrijfsobligaties. Onder overig vallen onder meer niet-beursgenoteerde aandelen en cashgeld.

ZO WAS HET PENSIOENVERMOGEN EIND 2019 BELEGD

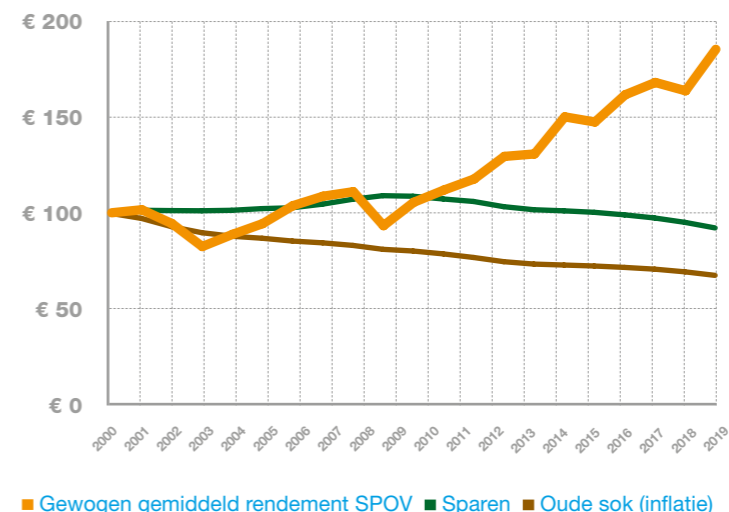
EN DIT WAS HET RENDEMENT IN 2019

Wat levert beleggen op?

Hier ziet u hoeveel 100 euro die in 2000 aan pensioenpremie is ingelegd, eind 2019 waard is geworden door de beleggingsopbrengsten (de oranje lijn). Dit is echte waardevermeerdering, dus gecorrigeerd voor inflatie. We laten ook zien hoeveel die 100 euro premie zou zijn aangegroeid als we ze op een spaarrekening hadden gezet (de groene lijn). Ook ziet u wat 100 euro sinds 2000 aan waarde heeft verloren door inflatie (de bruine lijn).

HOEVEEL IS €100 PREMIE INGELEGD IN 2000 NU WAARD?

Scherp op kosten

Ook in 2019 hebben we bij SPOV weer scherp gelet op onze kosten. In 2019 gaven we € 4,2 miljoen uit aan de uitvoering van de pensioenregeling. Dat is € 174 per deelnemer. We hebben ook beleggingskosten. Die bestonden in 2019 uit € 21,0 miljoen aan uitvoeringskosten voor het vermogensbeheer (0,49% van het gemiddeld belegde vermogen) en € 3,0 miljoen aan transactiekosten (0,07% van het gemiddeld belegde vermogen). De kosten voor de bestuurlijke organisatie bedroegen € 427 duizend. Deze kosten zijn opgenomen in de genoemde kosten voor pensioenuitvoering en vermogensbeheer. Wil u meer weten over onze kosten? Kijk dan op railov.nl.

Geen indexatie

Op 1 januari 2020 hebben we uw pensioen niet verhoogd. Daarvoor was onze beleidsdekkingsgraad niet hoog genoeg. Wij proberen uw pensioen mee te laten groeien met de prijzen in Nederland. Dat mogen we alleen als we er financieel goed genoeg voorstaan. Gedeeltelijke indexatie mag vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. Gemiste indexatie kan in de toekomst worden ingehaald als er voldoende geld voor is. Wij houden voor u bij hoeveel indexatie u gemist heeft. Dat noemen wij: uw extra indexatieruimte. U kunt die terugvinden in de Mijnomgeving.

VOLG UW PENSIOENFONDS OP DE VOET
Tot nu toe heeft de coronacrisis geleid tot negatieve ontwikkelingen op de financiële markten, waardoor de dekkingsgraad van het fonds is gedaald. Er is echter nog veel onduidelijkheid over de volledige impact. Ga voor de actuele stand van zaken naar www.railov.nl.

Het verantwoordingsorgaan (VO) ziet erop toe dat het bestuur van SPOV goed zorgt voor de pensioenen van de deelnemers en pensioengerechtigden. Hoe kijkt het VO terug op 2019? Wij vroegen het aan Dirk van Setten en Jack d'Hooghe.

'DE FUSIE MAAKT ONS GROTER EN STERKER'

HOE KIJKEN JULLIE ALS VERANTWOORDINGSORGAAN TERUG OP 2019?

Dirk van Setten: 'Het was vooral het jaar waarin de fusie met het Spoorwegpensioenfonds werd voorbereid. Daar is veel van onze aandacht naar uitgegaan. Maar we hebben ook op alle andere zaken gelet natuurlijk, want ook bij een pensioenfonds gaat tijdens de verbouwing de verkoop gewoon door. We hebben het bestuur ook dit jaar weer op alle beleidsterreinen kritisch gevolgd. En ook dit jaar valt ons oordeel weer positief uit: het bestuur heeft zijn taken goed en zorgvuldig uitgevoerd, met oog voor de belangen van alle betrokkenen.'

OP 1 JANUARI 2020 ZIJN DE PENSIOENEN NIET GEÏNDEXEERD. WAT VINDEN JULLIE DAARVAN?

Jack d'Hooghe: 'Dat is heel spijtig, maar het heeft wel zijn redenen. Financieel was het een merkwaardig jaar. We hebben als pensioenfonds een prachtig rendement geboekt op de beleggingen. En inderdaad, toch konden we aan het eind van het jaar de pensioenen niet laten meegroeien met de prijzen. Dat heeft alles te maken met de lage rente. Die zorgt ervoor dat we veel meer geld in kas moeten hebben voor de pensioenen. Daar kan het bestuur niets aan doen. Dat die rente zo'n grote rol speelt, komt door de officiële rekenregels waarmee pensioenfondsen moeten werken. Maar het wordt zo

langzamerhand wel een verhaal dat steeds lastiger uit te leggen is. We halen de laatste vijf jaar gemiddeld een rendement van 5,9% per jaar, en toch kunnen we nu weer niet indexeren. Ik vind het niet vreemd dat die regels nu ook ter discussie staan bij de uitwerking van het pensioenakkoord. Maar ja, dat ligt ver buiten het gebied waar wij als VO over gaan.'

DAN NAAR DE FUSIE. HOE IS HET VERANTWOORDINGSORGAAN DAARBIJ BETROKKEN GEWEEST?

Van Setten: 'Heel intensief. Het samengaan met het Spoorwegpensioenfonds is een reusachtige stap voor ons pensioenfonds. Daar hebben wij dan ook bovenop gezeten. We hebben bij elke tussenstap in het proces de vraag gesteld: is dit in het belang van onze deelnemers en gepensioneerden? Wat is de impact hiervan op hun pensioen? Bij zo'n fusie moeten heel veel zaken geregeld en besloten worden. Bij al die zaken zijn we door het bestuur vanaf het begin betrokken. We hebben ons daardoor een goed oordeel kunnen vormen en we hebben voldoende inbreng gehad. We herkennen ons dan ook in de uiteindelijke besluiten.'

JULLIE ZIEN DE FUSIE DUS ALS EEN GOEDE STAP?

D'Hooghe: 'Jazeker: het is uiteindelijk in ieders belang. Het nieuwe pensioenfonds is groter. Daardoor kan er

bespaard worden op de kosten, waardoor er meer van iedere euro pensioenpremie echt gebruikt kan worden voor de pensioenen. En misschien nog wel belangrijker: samen met het Spoorwegpensioenfonds staan we sterker om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan. Kijk, tot nu toe was SPOV sterk genoeg om de pensioenen van onze mensen goed te verzorgen. Maar het besturen van pensioenfondsen wordt steeds ingewikkelder. Dan helpt het als je groter bent. Door de fusie met het Spoorwegpensioenfonds bereiken we de twee dingen die we willen: we worden groter en sterker, én we behouden een pensioenfonds dat herkenbaar is voor de mensen in onze sector. Dat we die sector dan wat ruimer zien, namelijk inclusief de spoorbedrijven, dat past ook goed in deze tijd. Het openbaar vervoer over weg en spoor raken namelijk steeds meer met elkaar vervlochten.'

IS HET IN DIE ZIN OOK LOGISCH DAT SPOV JUUST SAMENGAAT MET HET SPOORWEGPENSIOENFONDS?

Van Setten: 'Dat is zeker een logische stap. Het Spoorwegpensioenfonds is net als SPOV een heel degelijk pensioenfonds, ze hebben ongeveer dezelfde dekkingsgraad en dezelfde pensioenregeling en het werk van hun deelnemers heeft veel raakvlakken. En niet onbelangrijk: we kennen elkaar al heel lang. We zitten samen bij dezelfde pensioenuitvoerder en we doen al veel samen, bijvoorbeeld bij de beleggingen. Het is dus niet bepaald een sprong in het duister. Wat wij heel belangrijk vonden, is dat SPOV als een gelijkwaardige partner van het veel grotere Spoorwegpensioenfonds zou worden gezien. Het is een fusie, geen overname. We hebben vanaf de start van het proces gezien dat het Spoorwegpensioenfonds daar ook zo in stond. Het is niet zo dat de een de baas is of profiteert van de ander. Er wordt aan iedereen evenveel recht gedaan.'

MAAR JULLIE ALS VERANTWOORDINGSORGAAN VAN SPOV STOPPEN. HOE KIJK JE TERUG OP DE AFGELOPEN JAREN?

D'Hooghe: 'Het is een goede tijd geweest. De samenwerking met het bestuur van SPOV is steeds beter geworden. We kregen steeds meer informatie, werden steeds meer in een vroeg stadium bij dingen betrokken en we werden ook steeds meer om advies gevraagd. Ook over zaken die onze wettelijke taken te buiten gingen. Ja, ons verantwoordingsorgaan stopt. Maar het nieuwe pensioenfonds krijgt een nieuw verantwoordingsorgaan. Ik heb er alle vertrouwen in dat zij samen met het bestuur goed voor de pensioenen van onze mensen zullen zorgen.'

'De fusie is in het belang van onze deelnemers en gepensioneerden.'

Dirk van Setten zat in het verantwoordingsorgaan van SPOV. Per 1 april 2020 zit hij in het tijdelijke verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer namens de gepensioneerden.

'We houden een pensioenfonds dat herkenbaar is voor de mensen in onze sector.'

Jack d'Hooghe zat in het verantwoordingsorgaan van SPOV. Per 1 april 2020 zit hij in het tijdelijke verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer namens de werknemers.

MAATSCHAPPELIJK
VERANTWOORD BELEGGEN

GOED VOOR DE WERELD, GOED VOOR UW PENSIOEN

SPOV belegt het pensioengeld om een zo goed mogelijk rendement te behalen. We letten daarbij ook op de impact van onze beleggingen op de wereld om ons heen. Waarom we dat doen? Omdat het past bij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Omdat we weten dat u het belangrijk vindt. En omdat we weten dat het bijdraagt aan een goed rendement en risico's beperkt. Om al die redenen hebben wij een beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Op deze pagina's ziet u in het kort wat dat betekent.

INTERNATIONALE AFSPRAKEN

Ons MVB-beleid is gebaseerd op de belangrijkste internationale afspraken en verdragen op dit vlak van onder meer de Verenigde Naties. Daarnaast hebben we aanvullende scherpere eisen ontwikkeld op het gebied van kinderarbeid, milieu, mensenrechten en topbeloningen. Het MVB-beleid is van toepassing op alle beleggingscategorieën. Onze externe vermogensbeheerders moeten zich houden aan ons MVB-beleid.

STEMMEN

Een van de meest effectieve manieren om bij te dragen aan een betere wereld is: invloed uitoefenen op de bedrijven waarin we beleggen. Dat doen we bijvoorbeeld door te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. In 2019 hebben we ons stembeleid aangescherpt. We stemden op 892 agendapunten tijdens 59 vergaderingen. Op bijna 20% van de managementvoorstellen stemde het pensioenfonds tegen het advies van de onderneming in.

IN GESPREK MET BEDRIJVEN

We gaan ook het gesprek aan met bedrijven over hun prestaties voor mens en milieu. Waar nodig vragen we om gedragsverbetering – en als die uitblijft kunnen we besluiten ons terug te trekken als belegger. Maar vaak zijn het ook proactieve gesprekken, waarin we met de bedrijven een bepaald thema bespreken of de risico's die voor het bedrijf of de bedrijfstak op dit vlak spelen. In 2019 zijn we zo met circa 250 bedrijven het gesprek aangegaan.

UITSLUITEN

Er zijn ook bedrijven en bedrijfstakken waar we principieel niet in beleggen. Dat geldt sinds 2018 voor de tabaksindustrie. En we beleggen al langer uiteraard niet in bedrijven die te maken hebben met controversiële wapens. Ook bedrijven die ondanks onze aansporingen hun gedrag niet verbeteren, kunnen we uitsluiten. Eind 2019 stonden er op onze uitsluitingslijst 87 bedrijven. Op basis van sancties van de VN hebben we ook 10 landen uitgesloten.

SPOV BEST PRESTERENDE KLEINERE PENSIOENFONDS

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) publiceert jaarlijks een ranglijst met de prestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen van de 50 grootste pensioenfondsen. Daarin zijn we gestegen van plek 13 naar plek 10. Hoe goed dat is voor een pensioenfonds van onze omvang blijkt wel uit het feit dat VBDO ons koos als best presterende pensioenfonds in de categorie kleine fondsen.

**PENSIOENFONDS
RAIL & OPENBAAR
VERVOER EN MVB**
Uiteraard geeft uw
nieuwe pensioenfonds
net zoveel aandacht
aan maatschappelijk
verantwoord beleggen
als u van SPOV gewend
bent. Meer weten?
Kijk op www.railov.nl.

Op 1 april 2020 is Stichting Pensioenfonds Openbaar Vervoer gefuseerd met het Spoorwegpensioenfonds. Samen gaan we verder als het Pensioenfonds Rail & Openbaar Vervoer.

Bezoekadres: SPF Beheer bv, Arthur van Schendelstraat 850, 3511 ML Utrecht

Postadres: Postbus 2030, 3500 GA Utrecht **Telefoon:** (030) 23 29 399

E-mail: pensioenen@spfbeheer.nl **Website:** www.railov.nl

